

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor: Mgr Krzysztof Palimonka

Promotor: Prof. dr hab. n. med. Mariusz Szuta

Temat: Analiza ogólnoustrojowych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego w praktyce zawodowej lekarzy dentystów w Polsce

Celem pracy jest usystematyzowanie i uzupełnienie wiedzy o epidemiologii ogólnoustrojowych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego w praktyce lekarzy dentystów w Polsce. Dotychczasowy dorobek wiedzy dotyczący tej problematyki odnosi się głównie do badań prowadzonych na świecie. W Polsce dostępne są jedynie dwie prace badawcze na ten temat, w tym zaledwie jedna odnosząca się bezpośrednio do praktyki lekarzy dentystów. W dobie starzejącego się społeczeństwa oraz rosnącego obciążenia przewlekłymi chorobami, konieczne jest poszerzenie wiedzy i umiejętności dentystów w zakresie postępowania w nagłych przypadkach medycznych.

Celem podjętych badań było zrozumienie częstości występowania stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego w praktyce stomatologicznej oraz ocena gotowości polskich lekarzy dentystów do radzenia sobie z takimi przypadkami. Przeanalizowano również system kształcenia lekarzy dentystów pod kątem przygotowania do postępowania w nagłych przypadkach oraz kwestie związane z odpowiedzialnością lekarza dentysty na gruncie obowiązującego w Polsce prawa.

Zasadniczą część badań przeprowadzono metodą ankietową. Narzędziem badawczym była ankieta skierowana do lekarzy dentystów pracujących w Polsce. Przeprowadzono również retrospektywną analizę danych z Krajowego Centrum Monitorowania Ratownictwa Medycznego dotyczących interwencji zespołów ratownictwa medycznego na wezwania lekarzy dentystów w 2019 roku.

W analizie statystycznej uwzględniono dane z 635 kompletnie wypełnionych ankiet. Próba badawcza została zweryfikowana jako reprezentatywna dla populacji generalnej pod względem wieku i płci. Wyniki badań wykazały, że liczba ogólnoustrojowych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego („OSNZZ”) w roku 2021, które wystąpiły w gabinetach respondentów wynosiła w przeliczeniu na jednego lekarza dentystę średnio 1,74 (SD = 4,22) i wahała się w przedziale od 0 do 50 takich przypadków. Tylko 4,42% wszystkich stanów nagłych wymagało interwencji zespołu ratownictwa medycznego. Najczęściej OSNZZ występowały w trakcie lub bezpośrednio po wykonaniu znieczulenia miejscowego (średnia 45%), najrzadziej zaś po opuszczeniu gabinetu przez pacjenta (średnia 6,11%). Za najczęstsze przyczyny OSNZZ w opinii respondentów uznano stres towarzyszący pacjentowi w gabinecie

(średnia=60,83%) oraz reakcję na znieczulenie miejscowe (średnia=25,88%). Za najrzadsze zaś błąd personelu gabinetu (średnia=0,53%) oraz znieczulenie ogólne (średnia=0,76%). W opinii respondentów, najczęściej występującymi OSNZZ są omdlenie (57,17%), duszność (16,54%), drgawki (15,75%) i hiperwentylacja (10,87%). Najrzadziej występującym OSNZZ w praktyce lekarzy dentystów jest zatrzymanie krążenia (0,63%). W opinii ankietowanych najczęściej OSNZZ występowały przy takich zabiegach jak: ekstrakcja zęba (średnia=51,43%) oraz ekstirpacja miazgi (średnia=9,15%). Najrzadziej zaś przy takich zabiegach jak resekcja wierzchołka korzenia zęba (średnia=1,01%), scaling (średnia=1,02%), plastyka wyrostka zębodołowego (średnia=1,18%). W opinii respondentów, najczęściej występującymi rodzajami OSNZZ są omdlenie (57,17%), duszność (16,54%), drgawki (15,75%) i hiperwentylacja (10,87%). Najrzadziej występującym OSNZZ w praktyce lekarzy dentystów jest zatrzymanie krążenia (0,63%). Wykazano również, że większość dentystów w Polsce nie jest wystarczająco przygotowana do radzenia sobie z nagłymi przypadkami medycznymi, co wynika głównie z braku odpowiedniego wyposażenia oraz niedostatecznych szkoleń.

Analiza wyników badań, w odniesieniu do istniejącego dorobku wiedzy, wskazuje na konieczność wprowadzenia systemowych zmian w edukacji dentystów, aby zwiększyć ich kompetencje w zakresie umiejętności wdrożenia prawidłowego postępowania ratunkowego w ogólnoustrojowych stanach nagłego zagrożenia zdrowotnego. Badacz uważa, że należy również wprowadzić standardy wyposażenia gabinetów dentystycznych w sprzęt ratunkowy.

Wnioski z pracy podkreślają potrzebę regularnych szkoleń i aktualizacji wiedzy dla lekarzy dentystów w Polsce. Zaleca się również standaryzację wyposażenia gabinetów stomatologicznych w sprzęt ratunkowy i wdrożenie ustalonych procedur stratyfikacji ryzyka pacjentów i wdrażania procedur prewencyjnych.

Praca składa się z kilku rozdziałów, z których każdy koncentruje się na innym aspekcie badanej problematyki. Rozdział pierwszy zawiera definicję ogólnoustrojowych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego w kontekście praktyki lekarza dentysty, porusza kwestie odpowiedzialności lekarza dentysty i odnosi się do obowiązujących standardów kształcenia lekarza dentysty na różnych etapach kariery zawodowej. Rozdział drugi opisuje cel i założenia badań, w tym szczegółowe pytania badawcze. Rozdział trzeci prezentuje metodykę badań, w tym zastosowane narzędzia badawcze i procedury zbierania oraz analizy danych. Rozdział czwarty przedstawia wyniki badań, ilustrując je odpowiednimi tabelami i wykresami. W rozdziale piątym przeprowadzona jest dyskusja wyników w odniesieniu do literatury przedmiotu oraz wskazuje się na potencjalne implikacje praktyczne. Ostatni rozdział zawiera wnioski oraz rekomendacje dotyczące przyszłych działań i badań w zakresie przygotowania lekarzy dentystów do radzenia sobie z nagłymi przypadkami medycznymi.